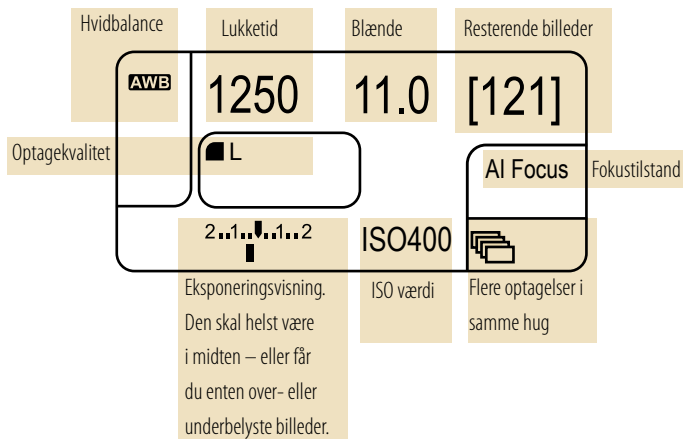


Spejlrefleks - koden knækket!

Forord

De semiprofessionelle kameraer har en »standardzone« med generelle forudindstillinger. De er da meget gode for den bruger, som egentlig ikke har tid/lyst til selv at styre billedet. Men så er man i virkeligheden bedre stillet med et kompaktkamera i den dyre ende. Denne guide er for dig, der har travlt, ejer et spejlreflekskamera og gerne vil styre hvordan du optager billederne – det er derfor man ejer et spejlrefleks!



Standarder på kameraet

På kamerahusets top sidder et drejehjul. Den grønne ramme – også kendt som »kone-knappen« er god til de situationer, hvor du ikke har tid til at optage billedet med dine valg – så gælder det bare om at trække kameraet og skyde motivet i en fart.

- Du styrer ingenting
- P Du styrer hvordan **fokuspunktet**, ISO, resten er auto.
- Tv Du styrer **lukketiden**, ISO, fokus, resten er auto
- Av Du styrer **blænden**, ISO, fokus, resten er auto
- M Du styrer **lukketid** og **blænde**, ISO og fokus
- B Du styrer **lukketid**. Så længe knappen holdes nede optages der billeder.

Så ved vi det, men hvordan bruger vi det i praksis?

Fokusering

Det er altid muligt at fokusere manuelt. Det er bare at slå det fra på objektivet's AF knap. Det kan være nødvendigt når autofokus simpelthen ikke kan fange motivet – i svag belysning el. lign.

Men med autofokus kommer du rigtig langt. Det er nemlig muligt at skifte fokuspunkt inden du skyder billedet. Typisk har du 9 røde punkter, der vises inden i kamerahusets søger. Dem kan du indstille til, at kun et af punkterne skal fokuseres efter. Fx. hvis motivet ligger til venstre i billedet, og fokus sigter efter noget andet – så skal du rulle dit fokuspunkt mod dit motiv, inden du optager billedet. Der er typisk en knap eller et drejehjul, der kan skifte mellem alle fokuspunkterne. Benyt dig af det – det giver dig høj grad af skarphed ved at være fokuseret på motivet.

Forstå fokusering

Du kan flytte fokus i motivet ved at definere, hvor der skal fokuseres i billedet. Det er smart at gøre i billeder, hvor det primære i motivet ikke er plasket ind i midten.

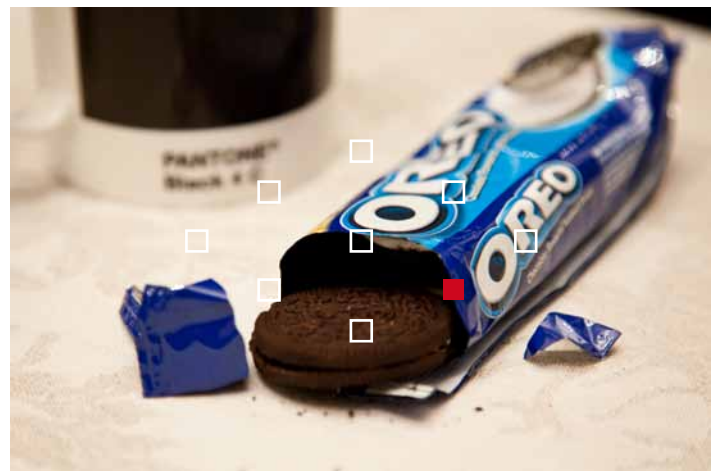
Fokuspunkterne kan altid ses i dit kameras søger. Det er lidt forskelligt, hvor nemt det er at flytte fokus til et af punkterne. Typisk er det et drejehjul bag på kameraet der, klarer jobbet.

Et kamera har typisk 3 fokuserings automatikker:

Enkeltskud (one-shot) tryk udløseren halvt ned og du kan flytte motivet uden for center uden at fokusering går tabt.

Bevægelsesfokus (AI servo) tryk udløserknappen halvt ned og kameraet fokuserer konstant på motivet.

Auto-skift (AI fokus) kameraet skifter automatisk mellem de 2 tilstande. Godt til parat-start-løb-billeder (sport). Eller hvis motivet pludselig forsøger at stikke af.



Mange billeder i et hug eller kun et?

Du kan indstille af kameraet optager billeder konstant, når du trykker udløserknappen ned. Det er rigtig godt til actionbilleder – eller brudebuketten der fløjter over himmelen.

Kameraer idag kan typisk snuppe 4-8 billeder i sekundet i høj kvalitet – og festen stopper når dit hukommelseskort ikke kan følge med eller bufferhukommelsen i kameraet. Video optager fx. 24-30 billeder per sekund.

Forsinkelse

Du kan optage billeder, hvor udløseren først reagerer 10 sekunder efter knappen er trykket ned. Fint til billeder hvor du selv gerne vil være på. Du kan også optage med en forsinket reaktion på 2 sekunder. Det er perfekt til stativfotofering (fx. arkitektur, landskab).

Blænde

Dette styrer dybdeskarpheden. En blændeværdi på 2 giver lav dybdeskarphed – dvs. motivet i front står knivskarpt og baggrunden bliver smasket ud. Det ses rigtig meget i hollywoodfilm og professionelle portrætter. En blændeværdi på fx. 11 giver en god dybdeskarphed gennem hele motivet.

Ved en lav blænde på fx. 2 lukkes der meget lys ind på billedet. Ved en høj blænde på fx. 18 kommer der meget lidt lys ind på billedet.



F22
Fokusering i den røde cirkel

Forstå blænde

Blænden giver dig skarphed i dybden eller slører din baggrund på den seje måde. Prisen for dette er for meget lys ind i billedet eller for lidt lys i billedet. En blændeværdi på **14-16** giver oftest den største dybdeskarphed. En blændeværdi på **2-4** giver den bedste baggrundssløring.



F4
Fokusering i den røde cirkel

Lukketid

Når du vil have billeder, hvor man fx. kan »se« vandet løbe ud af hanen, hjulet snurrer rundt og lign. Det får du ved en høj sekundværdi. Sports- og produktionsbilleder kan være meget flotte med bevægelse i. En lukkertid på 3 sekunder giver meget sløret bevægelse. Derfor bruger »man« stativ til den slags – medmindre motivet er i klassen racerbiler, hvor bevægelsen er så hurtig, at lukkertiden skal tælles i brøkdele af sekunder. Vil du »fryse« motivet, skal der bruges en lav sekundværdi fx. 1/3000 sekund. Tager du et billede af et træ, hvor det blæser, gælder det om at »fryse« bladene med lav sekundværdi, så de fremtræder tydelige fremfor slørede.

Når du bruger en høj sekundværdi på fx. 1/20, kommer der meget lys ind på billedet. Ved en lav sekundværdi på fx. 1/800 kommer der mindre lys ind på billedet.



Her ses et aftenbillede med bevægelig bus. Lukkertiden var 1/5. Bussen sløres i bevægelsen.

Forstå lukketid

Lukkertiden giver dig bevægelse i billedet eller fryser motivet. Mængden af lys afgør sagen. Brøkdele af sekunder lukker mindre lys ind end hele sekunder.



Her ses et sommerfuglepar klar til action. Lukkertiden var 1/3000 for at »fryse« situationen.

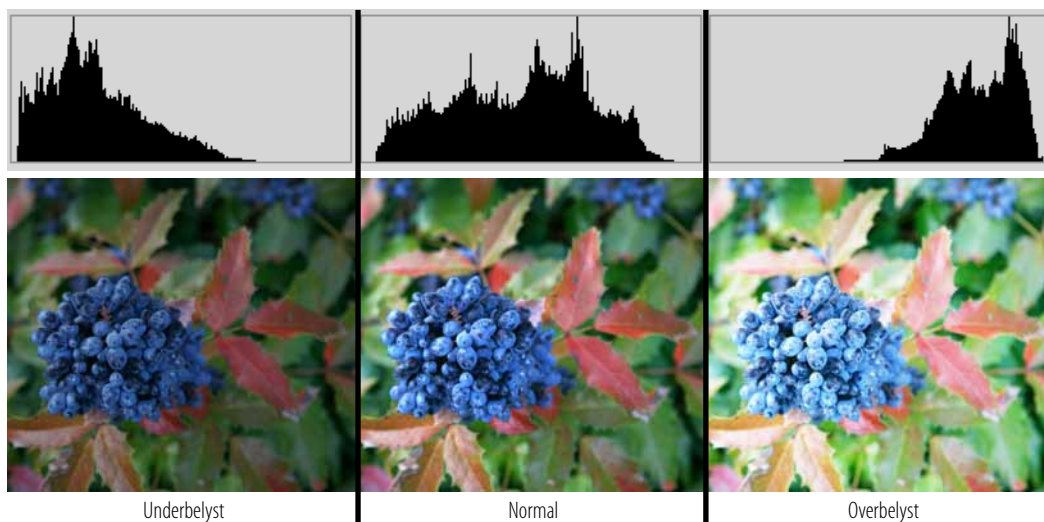


Histogrammet – din nye ven

Slå histogramvisning til i dit »preview« vindue på kameraet. Så ved du altid om dit skud er mesterhakket eller klippet af en rusten frisørsaks.

Læs og forstå histogrammet

Når billedet er taget, kan du få vist dit billedes data. Så kan du altid se, om du med fordel kan tage et bedre billede med bedre belysning. Det er selvfølgelig umuligt med actionbilleder ...



ISO

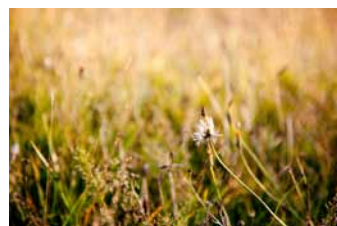
Dette er en indstilling, der globalt sætter lysfølsomheden for den sensor, der inde i kameraet optager billedet. En værdi på 50 giver »svag« lysfølsomhed til billedet – og værdier på 1600-6400 giver »kraftig« lysfølsomhed. Kameramodeller er utroligt forskellige i kvaliteten af ISO. Thi ved en høj ISO kommer der gryn ind i billedet, så det fremstår kornet. Nogle kameramodeller kan uden problemer optage ved 800-1600 ISO, andre modeller giver kornede billeder allerede dér. Prøv dig frem eller læs en test af dit kameras ISO kvalitet.

Forstå ISO

Lysfølsomheden for den digitale plade kan med fordel sættes højt – såfremt det ikke bliver for grynet/kornet. Justér værdierne efter forholdene. Om sommeren vil du fx. ikke lukke for meget lys ind i billedet og dermed vil en lav ISO være god. Indendørsbilleder uden blitz kan være særdeles atmosfæremættede og her kan en svært høj ISO give det lys, der skal til for at opnå dette.



F4 Lukketid 1/2000
ISO 800



F4 Lukketid 1/2000
ISO 1600



F4 Lukketid 1/2000
ISO 3200



F4 Lukketid 1/2000
ISO 6400

Hvidbalance

Tager du billeder af mennesker i rum med hvide vægge, der pludselig ser gule ud? Ja så er hvidbalancen gal. Den styres faktisk af en temperatur regnet i Kelvingrader. Vent med at gå amok med temperaturer før du har styr på **Av**, **Tv** og **M** programmerne. Står der **AWB** (Automatic White Balance) kommer du pænt langt.

Optager du panoramabilleder, vil der opstå nuanceforskelle med AWB. Så skal du selv sætte den til en fast temperatur – så kommer der ingen trælse nuanceforskelle, du skal kompensere for, når du klipper billederne sammen bagefter.

Vil du selv styre temperaturen, er der altid en lille bunke standardtemperaturer, du kan starte op på.



Temperaturen »farver« dit billede. En værdi på 4000 gør dit billede blåligt – eller neutraliserer hvis lyset er meget gult. Er det skumring er der meget blåligt lys og du kan kompensere det ved at sætte temperaturen over mod det gule. Det er derfor ikonet for skygge har en varm temperatur, thi skyggen har kolde farver.

Forstå hvidbalancen

Brug AWB når du er i tvivl eller har travlt. Brug temperatur efter de forhold, der er på stedet. Kameraer kan overkompensere indendørs med for meget gul, hvilket giver grimme gullige vægge. Sættes den korrekte temperatur, undgår du det. Så dette kan være nøglen til flotte neutrale farver i billedet.

Herunder er en tilnærmet oversigt på standardtemperaturerne og hvilket typisk råderum, du har ved manuel temperatursætning:

Indstilling	Temperatur
Tungsten lys	3200
Hvidt fluorescerende lys	4000
Dagslys	5200
Overskyet	6000
Flash	6000
Skygge.....	7000
AWB Auto	3000-7000
Brugerdefineret	2000-10000
Farvetemperatur	2000-10000

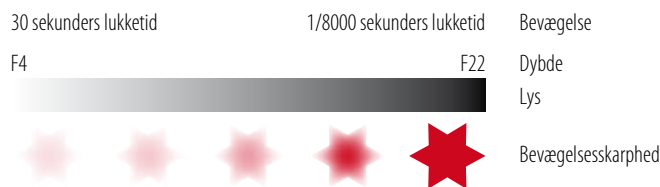


Anbefaling for at komme godt igang

- Sæt hvidbalancen til AWB
- Sæt fokusering til AI fokus
- Sæt ISO til 400
- Sæt farverum til sRGB
- Sæt filtype til JPEG højeste kvalitet
- Brug Tv når bevægelse skal styres
- Brug Av når dybdeskarpheden skal styres
- Begynd at bruge M
- Sæt ISO efter forholdene
- Sæt temperaturen efter forholdene
- Køb et stativ (hvis du tager mange billeder af stationære motiver)
- Køb en blitz. Så kan du i højere grad styre lyset omkring dig.
- Køb flere objektiver
- Optag i **Camera RAW** og lær at bruge det digitale mørkekammer (det kan du komme på kursus i hos www.bitspot.dk).

- Grøn = gør det nu
- Gul = gør det når du kan grøn
- Rød = gør det når du kan gul

Model for lukketid og blænde i relation til lys og bevægelsesskarphed



Model for lukketidsværdier og blænde værdier i relation til lys og bevægelsesskarphed

